

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Σχεδιασμός και Εκπόνηση Εκπαιδευτικής Έρευνας

**Ενότητα 1: Εισαγωγή στην εκπαιδευτική έρευνα –
Μια ανακεφαλαίωση**

Δημήτρης Κολιόπουλος

Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης
και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Σκοποί ενότητας

- ✓ Εισαγωγή στη δομή και το περιεχόμενο του μαθήματος
- ✓ Εισαγωγή στις βασικές έννοιες της εκπαιδευτικής έρευνας με έμφαση στις μορφές εμπειρικής έρευνας

Περιεχόμενα ενότητας

- ✓ Στόχοι και τομείς εκπαιδευτικής έρευνας
- ✓ Στρατηγικές εκπαιδευτικής έρευνας
- ✓ Επιστημολογικό υπόβαθρο εκπαιδευτικής έρευνας

Χρησιμότητα του μαθήματος

- Εκπόνηση μικρής ερευνητικής εργασίας
- Εκπόνηση διπλωματικής εργασίας
- Εκπόνηση διδακτορικής διατριβής
- Εκπόνηση αναφοράς ερευνητικού προγράμματος

Στόχοι του μαθήματος

- **Απόκτηση γνώσεων** σχετικά με τις στρατηγικές και τα εργαλεία εκπαιδευτικής έρευνας
  - Διαλέξεις - παρουσιάσεις
- **Εξοικείωση** με την εκπαιδευτική έρευνα και την πληροφοριακή παιδεία
  - Μικρή **βιβλιογραφική έρευνα**
- **Εφαρμογή των γνώσεων** στην ανάλυση και το σχεδιασμό εκπαιδευτικών ερευνών
  - Ανάλυση **ερευνητικού άρθρου**
  - Σχεδιασμός, λήψη και ανάλυση **δεδομένων**

Αξιολόγηση

- Εκπόνηση βιβλιογραφικής έρευνας [30%]
(ατομική εργασία)
- Ανάλυση ερευνητικού άρθρου [30%] (ομαδική εργασία)
- Σχεδιασμός, λήψη, ανάλυση εκπαιδευτικών δεδομένων [40%] (ομαδική εργασία)

Τι είναι το ηλεκτρονικό μάθημα;

eclass.upatras.gr/courses/PN1430/

Προσωπικό Χαρτοφυλάκιο » Σχεδιασμός και εκπόνηση εκπαιδευτικής έρευνας » Ταυτότητα Μαθήματος

Σχεδιασμός και εκπόνηση εκπαιδευτικής έρευνας

Περιγραφή

Το μάθημα αναφέρεται στα βασικά στάδια σχεδιασμού, εκπόνησης και συγγραφής μιας εμπειρικής εκπαιδευτικής έρευνας

Ταυτότητα Μαθήματος

- » Κωδικός: PN1430
- » Εκπαιδευτές: Δημήτριος Κολιόπουλος
- » Σχολή - Τμήμα: Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
- » Τύπος: Προπτυχιακό
- » Πρόσβαση στο μάθημα: Ελεύθερη (χωρίς εγγραφή)
- » Χρήστες: 2 εγγεγραμμένοι
- » Βιβλιογραφική αναφορά μαθήματος

Άδεια Χρήσης

 CC - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Εργαλεία

Θεματικές Ενότητες Μαθήματος:

1. Εισαγωγή στην εκπαιδευτική έρευνα
2. Η διατύπωση του προβλήματος και οι στρατηγικές έρευνας
3. Οι τεχνικές έρευνας και επεξεργασίας δεδομένων
4. Οδηγίες εκπόνησης και συγγραφής εμπειρικής εκπαιδευτικής έρευνας

Ενεργά εργαλεία

- » Ανακοινώσεις
- » Ατζέντα
- » Έγγραφα
- » Εργασίες
- » Πληροφορίες Μαθήματος
- » Σύνδεσμοι

Ανεργά εργαλεία

- » Ανταλλαγή Μηνυμάτων
- » Ασκήσεις
- » Γλωσσάριο
- » Γραμμή μάθησης
- » Ερωτηματολόγια
- » Ηλεκτρονικό Βιβλίο
- » Ομάδες Χρηστών
- » Περιοχές Συζητήσεων
- » Πολυμέσα
- » Σύστημα Wiki
- » Τηλεσυνεργασία

Εργαλεία διαχείρισης

- » Διαχείριση Μαθήματος
- » Διαχείριση Χρηστών
- » Ενεργοποίηση Εργαλείων
- » Στατιστικά Χρήσης

Εικόνα 1

Εισαγωγή στην εκπαιδευτική έρευνα

- Τι είναι και πού στοχεύει;
- Πώς διεξάγεται;
- Επιστημολογικό υπόβαθρο
- Οι φοιτήτριες/-ές του ΤΕΕΑΠΗ ως αρχάριες/-οι ερευνήτριες/-ές (παραδείγματα εργασιών)

Η εκπαιδευτική έρευνα

- Συστηματική προσπάθεια **κατανόησης** ενός **προβλήματος**, που προέρχεται από μια ανάγκη ή δυσκολία που ανακύπτει στα πλαίσια ενός σύνθετου **εκπαιδευτικού φαινομένου**, του οποίου το ενδιαφέρον ξεπερνά τις προσωπικές και άμεσες ανησυχίες.
- Το προς αποσαφήνιση ή λύση πρόβλημα, συνήθως, τίθεται με όρους διατύπωσης **υποθέσεων** (υποθετικών λύσεων).

Τι είναι και πού στοχεύει;

- Από τη γνώμη και τις πεποιθήσεις στη συστηματική και εμπειρικά επαληθεύσιμη μελέτη του εκπαιδευτικού φαινομένου
- Η έννοια της «εμπειρικής» εκπαιδευτικής έρευνας
  - Μελέτη του μαθητή ως παιδιού και ως ‘μανθάνοντος’
  - Μελέτη του παιδαγωγού και του εκπαιδευτικού
  - Μελέτη της διδασκαλίας
  - Μελέτη των αντικειμένων διδασκαλίας
  - Μελέτη όψεων του εκπαιδευτικού συστήματος
  - Μελέτη ιστορικών γεγονότων και καταστάσεων

Στόχοι εκπαιδευτικής έρευνας

- **Περιγραφή / Σύγκριση** των εκπαιδευτικών φαινομένων
- **Εξήγηση / Ερμηνεία (κατανόηση)** των εκπαιδευτικών φαινομένων
- **Αλλαγή** των εκπαιδευτικών φαινομένων

Πώς γίνεται;

- Τομείς εκπαιδευτικής έρευνας
- Στρατηγικές εκπαιδευτικής έρευνας
- Τεχνικές εκπαιδευτικής έρευνας

Τομείς εκπαιδευτικής έρευνας

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα ΤΕΕΑΠΗ Παν/μίου Πατρών

- Λόγος, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση
- Κοινωνική θεωρία, Πολιτική και πρακτικές στην Εκπαίδευση
- Διδακτική των Θετικών Επιστημών
- Ψυχολογία στην Εκπαίδευση-Ειδική Αγωγή

Στρατηγικές εκπαιδευτικής έρευνας

- *Επισκόπηση*
- *Πειραματική έρευνα*
- *Ιστορική έρευνα*
- *Μελέτη περίπτωσης*
- *Έρευνα δράσης*

Επισκόπηση

Συλλογή πληροφοριών οι οποίες αποκτούνται μέσω **επικοινωνίας με πρόσωπα** σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο ή σε μια χρονική διάρκεια (εξελικτική έρευνα).

Πειραματική έρευνα

«Το ουσιώδες χαρακτηριστικό της πειραματικής έρευνας είναι ότι οι ερευνητές ηθελημένα **χειρίζονται** και **ελέγχουν** τις **συνθήκες** οι οποίες καθορίζουν το υπό μελέτη εκπαιδευτικό φαινόμενο» [1]

- **Προ-πειραματική έρευνα**
- «Αληθινή» πειραματική έρευνα
- **«Ψευδο-πειραματική» έρευνα**

Σχεδιασμός και αξιολόγηση μιας καινοτομικής μεθόδου διδασκαλίας για το παιδικό σχέδιο στην προσχολική εκπαίδευση [2]

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Ιστορική έρευνα

Η ιστορική έρευνα στοχεύει στην **ανακατασκευή** και **ερμηνεία** μιας ακολουθίας γεγονότων επί τη βάσει της συγκεκριμένης **σημασίας** που αποκτούν εντός του περιβάλλοντος στο οποίο εμφανίστηκε.

Α. Δημαράς, «Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε»

ιστορική προσέγγιση
του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Εικόνα 4

Μελέτη περίπτωσης

- Παρατήρηση των χαρακτηριστικών μιας μονάδας (ενός παιδιού, μιας ομάδας μαθητών, μιας σχολικής τάξης, ενός σχολείου, μιας κοινότητας)
- Ο σκοπός είναι να διερευνηθούν εις βάθος τα διάφορα φαινόμενα που συνθέτουν τον κύκλο ζωής της μονάδας και ενδεχομένως να διατυπωθούν υποθέσεις σχετικά με τον ευρύτερο πληθυσμό στον οποίο ανήκει η μονάδα

Οι νοητικές παραστάσεις των παιδιών για το άναμμα μιας λάμπας

Εικόνα 5

Fibonacci Project

Έρευνα δράσης

οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους

- Η μελέτη μιας κοινωνικής κατάστασης με στόχο τη **βελτίωση της ποιότητας της δράσης** στα πλαίσια αυτής της κατάστασης.
- Ενδιαφέρεται για τη **διάγνωση** ενός προβλήματος σε ένα ειδικό πλαίσιο και προσπαθεί να το **επιλύσει** στο πλαίσιο αυτό.
- Παρέχει υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς μεμονωμένα ή σε ομάδες.

Συνοπτικός πίνακας για την έρευνα

Στρατηγικές έρευνας	Τεχνικές έρευνας	Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων
Επισκόπηση	Ερωτηματολόγιο (*) / Συνέντευξη (*) Γραπτά / ηλεκτρονικά έργα, σχεδιαστικά δοκίμια, ηχητικά δοκίμια κλπ	Τεχνικές στατιστικής ανάλυσης ή/και τεχνικές ανάλυσης περιεχομένου
Πειραματική έρευνα	Ερωτηματολόγιο (*) / Συνέντευξη / Παρατήρηση ατόμων ή ομάδας	Τεχνικές στατιστικής ανάλυσης ή/και τεχνικές ανάλυσης περιεχομένου
Ιστορική έρευνα / Ανάλυση κειμένων	Σχάρες ανάλυσης	Τεχνικές ανάλυσης περιεχομένου με πρωτογενή ή δευτερογενή δεδομένα
Μελέτη περίπτωσης	Παρατήρηση ατόμων ή ομάδας	Τεχνικές ανάλυσης περιεχομένου
Έρευνα δράσης	Παρατήρηση ατόμων ή ομάδας / Ημερολόγια	Τεχνικές ανάλυσης περιεχομένου

Επιστημολογικό υπόβαθρο της εκπαιδευτικής έρευνας

Δύο ακραία επιστημολογικά ρεύματα:

- *Εξήγηση ή κατανόηση;*
- *Επιστημονική μέθοδος ή φαινομενολογία;*

Το «κανονιστικό» ή «ποσοτικό» ερευνητικό “παράδειγμα”

- Η ανθρώπινη συμπεριφορά διέπεται από **κανόνες**
- Ακολουθείται η **μεθοδολογία** των φυσικών επιστημών
- **Ποσοτική** γνώση του εκπαιδευτικού φαινομένου
- **Εξήγηση** και **γενίκευση**

Το «ερμηνευτικό» ή «ποιοτικό» ερευνητικό “παράδειγμα”

- Σχολαστική παρατήρηση και περιγραφή ατόμων και ομάδων
- Ποιοτική γνώση του εκπαιδευτικού φαινομένου
- Κατανόηση και δράση

Στρατηγικές έρευνας και επιστημολογικά ρεύματα

**Κανονιστικό
παράδειγμα**

**Ερμηνευτικό
παράδειγμα**

Επισκόπηση

**Πειραματική
έρευνα**

Ιστορική έρευνα

**Μελέτη
περίπτωσης**

Έρευνα δράσης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΕΞΗΓΗΣΗ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Ποσοτικές τεχνικές

Ποιοτικές τεχνικές

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Πανεπιστημίου Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση **1.00**.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Δημήτρης Κολιόπουλος, «Διδακτική της Φυσικής: Ερευνητικές Προσεγγίσεις στη Μάθηση και τη Διδασκαλία» Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1430/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες

Εικόνα 1: Στιγμιότυπο από το ηλεκτρονικό μάθημα

<https://eclass.upatras.gr/courses/PN1430/>

Εικόνες 2 & 3: Σχέδια νηπίων, έργο «Τοπίο»

Από Αραπάκη, Ξ. (2014). Διδακτική των εικαστικών τεχνών. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Εικόνα 4: Εξώφυλλο βιβλίου «Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε»

<http://www.bibliothora.gr/userFiles/largeBookCovers/b3627.jpg>

Εικόνα 5: Από διδακτική δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο

Φωτογραφία Φ. Κυμπρίτου

Βιβλιογραφικές αναφορές

- **[1]** Cohen, L., Manion, L. (1994). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- **[2]** Αραπάκη, Ξ. (2014). Διδακτική των εικαστικών τεχνών. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

